

ВИСНОВОК

рецензента кандидата педагогічних наук, доцента
Степанової Людмили Павлівни про дисертаційне дослідження
ЦЗЮЙ ЖАНЬ

на тему «Підготовка майбутніх учителів музики до реалізації музично-творчих завдань в роботі з учнями початкової школи»,
подане на здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії за спеціальністю 014
Середня освіта (музичне мистецтво)

Актуальність обраної Цзюй Жань теми дослідження зумовлена сучасними вимогами до освітнього процесу на всіх його рівнях, особливо на рівні підготовки майбутніх педагогів, здатних до здійснення успішної інноваційно-творчої діяльності, спроможних знаходити в роботі з дітьми нові креативні засоби, оригінальні форми і способи взаємодії. У цьому контексті підготовка майбутніх педагогів-музикантів передбачає готовність до вирішення актуальних проблем мистецько-освітнього характеру, до реалізації педагогічних нововведень та евристичних завдань.

Безумовно, своєчасним і важливим у руслі окреслених вимог, є звернення дисертантки до проблеми готовності майбутніх учителів музики до творчого розвитку особистості учнів початкової ланки освіти. Виявлені в результаті аналізу наукової літератури недоліки в організації педагогічної творчості майбутніх фахівців, у їх недостатній підготовленості до творчого вирішення та розв'язання проблем зумовили і вибір теми її дисертації: «Підготовка майбутніх учителів музики до реалізації музично-творчих завдань в роботі з учнями початкової школи».

Детальний аналіз дисертації дає можливість оцінити наукову новизну одержаних результатів. Здобувачкою *вперше* здійснено цілісне дослідження підготовки майбутніх учителів музики до реалізації музично-творчих завдань в роботі з учнями початкової школи; розкрито чинники музично-творчої діяльності майбутніх фахівців; розроблено й теоретично обґрунтовано модель досліджуваної підготовки майбутніх учителів музики. Окреслено принципи (самоактивності, мистецько-педагогічної інтегративності, художньої виразності застосованого музичного матеріалу), визначено педагогічні умови (створення стимулюючого художньо-освітнього середовища для забезпечення комфортного позитивного стану студентів у фаховому навчанні, активна музично-творча взаємодія студентів у процесі моделювання педагогічних ситуацій, орієнтація на інтенсивне фахове

становлення майбутнього педагога у режимі безпосереднього творчого пошуку в практичній роботі з учнями).

Визначено компоненти досліджуваної підготовки (мотиваційний, когнітивний та процесуальний); критерії (мотиваційно-смысловий, когнітивно-комбінаторний, процесуально-результативний) та показники, встановлено рівні підготовленості майбутніх учителів музики до реалізації музично-творчих завдань (високий, достатній, обмежений, низький); розроблено поетапну (проективно-моделюючий та продуктивно-практичний) методику підготовки майбутніх учителів музики до реалізації музично-творчих завдань в роботі з учнями-початківцями, перевірену експериментально (виявлено позитивну динаміку рівнів сформованості означеного феномена); уведено до наукового обігу поняття «реалізація музично-творчих завдань».

Уточнено сутність понять «музично-творче завдання» (яке розглядається в роботі у якості родового по відношенню до педагогічної задачі), «підготовка до реалізації музично-творчих завдань»; «формування підготовленості майбутніх учителів музики до реалізації музично-творчих завдань».

До здобутків теоретичного значення відносимо здійснену дисертанткою класифікацію музично-творчих завдань *пізнавального, виконавського та перетворювального характеру* на основі аналогічних видів музичної діяльності дітей. А також, надані характеристики музично-творчих завдань у контексті продуктивних можливостей особистості – репродуктивні, конструктивно-пошукові, евристичні.

Робота має беззаперечне практичне значення, яке полягає в розробці та впровадженні у фахове навчання науково-методичного супроводу підготовки майбутніх учителів музики до використання музично-творчих завдань під час виробничої практики у початковій школі: форм і методів реалізації музично-творчих завдань (вербальні (у формі повідомлення, вірша, розповіді, створеної казки); виконавські (у формі виконання пісні, інструментального твору, участі в колективному музикуванні, у хорі або ансамблі); трансформаційні – художні та мисленнєво-логічні (у формі конструювання, комбінування, варіювання, імпровізації, театралізації та гри, а також завдання із можливістю застосуванням таких мисленнєвих дій, як порівняння на основі схожості і відмінності, висновки, абстрагування тощо).

Дисертанткою запропоновано декілька технік (техніка конструктивно-комбінаторних дій, техніка варіативно-імпровізаційних дій, техніка театралізовано-ігрових дій, метою яких є інструменталізація способів розробки

завдань згідно наявного мистецького матеріалу та освітніх потреб), а також моделей з метою алгоритмізації музично-творчих дій (інформаційна, імітаційна, виробнича); розроблено тренінг для студентів з музично-творчої роботи з учнями.

Матеріали дисертаційного дослідження можуть бути використані у розробці навчальних програм, методичних рекомендацій, навчальних і методичних посібників з проблем художньо-педагогічної творчості, а також для оновлення змісту практико-спрямованих навчальних дисциплін фахової підготовки педагогів-музикантів.

Відзначаємо логічність структури та викладення змісту дисертації, а також збалансованість обсягу розділів та підрозділів, узгодженість поставлених завдань і висновків дисертаційної роботи, яка складається з анотації (українською та англійською мовами), вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків.

В *анотації* до дисертації відображено основні результати дослідження, наукова новизна отриманих результатів та їх практичне значення, ключові слова.

У *вступі* обґрунтовано актуальність теми наукового дослідження, визначено об'єкт, предмет, мету, завдання, наукову новизну і практичне значення роботи, представлено дані про апробацію й упровадження результатів дослідження, про застосування комплексу теоретичних (вивчення та аналіз філософської, психологічної, педагогічної, методичної літератури та узагальнення одержаної інформації з метою дослідження сутності, структури і змісту підготовки майбутніх учителів музики до реалізації музично-творчих завдань в роботі з учнями початкової школи), емпіричних (анкетування, тестування, спостереження, співбесіда, констатувальний та формувальний експерименти), статистичних (методи обробки даних, графічне подання результатів експерименту з метою відстеження динаміки рівнів підготовленості майбутніх педагогів-музикантів готовності до реалізації музично-творчих завдань та встановлення наукової достовірності отриманих результатів дослідження) методів, спрямованих на розв'язання завдань та досягнення поставленої мети дослідження.

У *першому* розділі – «*Теоретичні основи дослідження*» – викладено детальний аналіз наукової літератури з питань дослідження. Узагальнення дисертанткою поглядів науковців на проблему творчого розвитку особистості майбутнього вчителя музики виявило, що її розв'язання здійснюється у процесі постановки і вирішення творчих педагогічних задач, що вимагає від вчителя творчого стилю діяльності, нестандартного мислення, здатності до інновацій. Виходячи з результатів аналізу мистецько-освітніх регуляторів фахової

підготовки майбутніх учителів музики та визначення провідної ролі завдання як засобу розвитку продуктивних можливостей учасників мистецько-педагогічного процесу, підготовку майбутніх учителів музики до реалізації музично-творчих завдань в роботі з учнями початкової школи дисертантка розглядає з позицій наступних концептуальних підходів: задачного підходу, евристичного, інтегративного, синергетичного, практико-орієнтованого.

Заслуговує на увагу детальний розгляд категорії мислення з акцентом на творчому та художньому. Саме їх сформованість дозволяє розв'язувати художньо-педагогічні та творчі завдання, які займають, на думку дисертантки особливе місце у фаховому навчанні майбутніх педагогів-музикантів. Розглядаючи музично-творче завдання в якості «ядра» накопичення майбутнім учителем музики досвіду творчої діяльності в процесі його фахової, в тому числі методичної, підготовки, дослідниця формулює власне визначення *музично-творчого завдання* як елементу мистецько-освітнього процесу, засобу активізації навчання та продуктивного пошуку, що спрямовує музичну діяльність особистості на отримання певного результату.

У другому розділі – *«Організаційно-методичні засади підготовки майбутніх учителів музики до реалізації музично-творчих завдань в роботі з учнями-початківцями»* – представлено розроблену компонентну структуру означеного педагогічного явища в єдності мотиваційного, когнітивного та процесуального компонентів; обґрунтовано систему принципів та педагогічних умов, класифікацію музично-творчих завдань; надано характеристики музично-творчих завдань у контексті продуктивних можливостей особистості.

Це дозволило обґрунтувати організаційно-методичну авторську модель підготовки майбутніх учителів музики до реалізації музично-творчих завдань в роботі з учнями початкової школи. Результатом такої підготовки є *підготовленість* до означеної діяльності, визначення якої теж надано дисертанткою.

У третьому розділі – *«Організація та результати дослідно-експериментальної роботи»* – представлено положення дослідно-експериментальної роботи. Розроблено критеріальний апарат дослідження, на основі якого виявлено чотири рівні *підготовленості майбутніх* учителів музики до реалізації музично-творчих завдань. Розроблено й експериментально перевірено поетапну методику підготовки, складовими якої є *логічні* та *евристичні* методи, серед яких: методи моделювання, проблемних ситуацій,

ділової педагогічної гри, «мозковий штурм», метод евристичних питань, “кейс-метод”, метод синектики.

Результати дослідно-експериментальної роботи та її статистичне опрацювання виявили позитивну динаміку зростання рівнів підготовленості студентів до реалізації музично-творчих завдань в експериментальній групі порівняно з контрольною, що доводить ефективність запропонованої методики.

Дисертація викладена науковим стилем. Основні теоретичні положення та результати дисертаційної роботи повною мірою відображені у 9 наукових публікаціях автора, серед яких 1 стаття категорії А, 3 одноосібні статті в українських наукових фахових виданнях категорії Б, а також 5 праць апробаційного характеру.

Дисертаційне дослідження Цзюй Жань на тему: «Підготовка майбутніх учителів музики до реалізації музично-творчих завдань в роботі з учнями початкової школи» є завершеним самостійним дослідженням, яке за своїм науково-теоретичним рівнем, новизною у постановці та вирішенні досліджуваної проблеми, аргументованістю теоретичних положень, висновків та практичним значенням відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261, пп. 6, 7, 8; Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 і може бути подане до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 014 Середня освіта (музичне мистецтво).

Рецензент:

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри хорового диригування та
теорії і методики музичної освіти
факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського
Українського державного університету
імені Михайла Драгоманова

